

Underbilag til bilag 3

Uofficiel oversættelse af brev af 3. maj 1999 fra det norske justitsministerium

DET KONGELIGE JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Danmark

Deres ref.
1998-730-0692

Vores ref.
99/04564 E HR/ØØ/bj

Dato
03.05.1999

KOLLEKTIV STRAF

Vi henviser til brev af 11. marts 1999, hvor Justitsministeriet beder Justisdepartementet oplyse, hvilke regler om »kollektiv straf« der gælder i Norge.

Den norske straffelov har – i modsætning til den danske – ingen generel bestemmelse om, at det er strafbart at medvirke til en forbrydelse. Det kommer an på det enkelte straffebud, om medvirken rammes. Ved de fleste alvorlige forbrydelser er medvirken udtrykkeligt gjort strafbart. I de straffebud, der ikke særskilt nævner medvirken, beror det på en nærmere tolkning af gerningsbeskrivelsen, om medvirkende handlinger omfattes. Vi vedlægger en kopi af Johs. Andenæs, Almindelig strafferet, 4. udgave, Oslo 1998 s. 295-313 om ansvaret ved medvirken generelt [ej vedlagt justitsministerens svar].

Hvor flere har foretaget og medvirket til en lovovertrædelse, må hver enkelt deltager bedømmes individuelt. Det gælder både ved spørgsmålet om, hvorvidt gerningsindholdet i et straffebud er overtrådt, spørgsmålet om, hvorvidt skyldkravet er opfyldt, og hvornår straffen skal udmåles.

Udtrykket »kollektiv straf« benyttes ikke i norsk strafferet og har rent sprogligt ikke noget entydigt indhold. Dels kan man eventuelt tale om kollektiv straf, hvis man reducerer kravet til, hvilke elementer skylden kan omfatte, typisk således at den, som er med til at udføre eller planlægge en lovovertrædelse sammen med andre, fuldt ud kan straffes for uforudsete handlinger, som en af de øvrige foretager under gennemfø-

relsen. Man kan for eksempel tænke sig, at de øvrige deltagere i et væbnet røveri skal kunne straffes for medvirken til forsætligt drab, hvis en af deltagerne på eget initiativ begår drab under røveriet.

I norsk straffelovgivning findes der hverken generelle eller specielle lovregler, der udgør en lempelse af skyldkravet i sådanne tilfælde. Som nævnt ovenfor må hver enkelt deltager vurderes på grundlag af den skyld, han eller hun har udvist. Beviskravet lempes heller ikke, hvor det er usikkert, hvem i en bestemt gruppe der har foretaget handlingen. Noget andet er, at de andre deltagere i eksemplet ovenfor efter forholdene kan straffes for groft røveri med døden til følge, jf. den norske straffelovs §§ 267 og 268, jf. § 43.

Videre kan man måske tale om kollektiv straf i forhold til straffebestemmelser, som udvider området for, hvad der ellers kan regnes som medvirken til strafbare handlinger, enten således at kravet til aktivitet er særligt lavt, eller således at passivitet i høj grad regnes som medvirken. Det mest almindelige er, at medvirken generelt er gjort strafbart, men der er tilfælde, hvor kun bestemte former for medvirken er nævnt, for eksempel vildledelse. I norsk straffelovgivning er der ikke i nævneværdig grad bestemmelser, som udvider området for, hvad der i almindelighed regnes som medvirken. Et eksempel er den norske straffelovs § 211 om pornografi, som i stk. 5 gør det strafbart for en indehaver af eller en overordnet i en virksomhed at undlade at hindre, at der foretages handlinger i virksomheden, som er i strid med bestemmelsen.